# GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek *Nro.* 106. 13. Września 1824.



## Wiadomości kraiowe.

— *Ze Lwowa.* —

Uwiadomienie
C. K. Rządu kraiowego.

Nayiaśnieyszy Pan raczył naywyższą uchwałą z dnia 21. Kwietnia r. b. następuiące nadadź przywileia: 1) Ambrozemu Seregni Kapelusznikowi w Medyiolanie, mieszkaiącemu w ulicy kapeluszniczkiey pod Nrm. 4043 pięćletni przywiley, na wynalazek robienia materyi iedwabnéy, która mieysce strzyżonych długowłosistych sukien, pospolicie Pelluzi zwanych, zastąpić może, i na wszelkiego rodzaiu suknie i kapelusze zdatna iest, gdyż przez zmoknięcie nie tylko nic nie traci, ale owszem w lustrze i piękności zyskuie; 2) Wicentemu Jakubowi Pelka posiadaiącemu przywiley na wynalazek robienia wszystkich gatunków dotąd warzonych i dystylowanych trunków w kotłach cynowych, mieszkaiącemu w Wiedniu, Fischerstiege Nro. 374, tudzież Franciszkowi Pelka introligatorowi w Wiedniu przy ulicy N. P. rożeńcowey pod Nro. 378 mieszkaiącemu, trzyletni przywiley na poprawę: 1. książkom wszelkiego rodzaiu przez zszycie nową nicią zwierzącą zwaną, nadania większéy mocy i trwałości; 2. opatrywania książek, kalendarzów i pugilaresów nie tylko wewnątrz, ale też zewnątrz, elastycznemi tablicami rachunkowemi, albo lakierowanym pargaminem, tudzież kapsułkami z wszelkiego kruszcu, do schowania ołówka po iednéy, a sztyftu po drugiey stronie, nakoniec 3cie dodawania po introligatorsku u wszystkich do składania urządzonych zwierciadeł, nawet zewnątrz, wspomnionych elastycznych tablic rachunkowych, albo lakierowanych listków pargaminowych; 3) Ambrozemu Seregni kapelusznikowi w Medyiolanie w ulicy kapeluszniczkiey pod Nrm. 4043 mieszkaiącemu, dwuletni przywiley na poprawę, robienia wodotrwałemi wszystkich gatunków kapeluszów iedwabnych, i pilśnianych, a to w ten sposób, że takowe także w stanie mokrym swóy pierwotny lustr zatrzymuią, a nawet na piękności zyskuią, ieżeli codziennie gąbką myte będą. 4) Józefowi Franciszkowi Kaiser introligatorowi i posiadaczowi instytutu [...]nego w Gracu pod Nrm. 89 mieszkaiącemu, pięćletny przywiley na poprawę, przez którą wódka, przez niego od lat dziesięciu z naykorzenniéyszych, naysubtelnieyszych i naywięcéy odoru tęgiego w sobie zawieraiących substancyy roślinnych robiona, na przyszłość aromatyczną wódką Gracką (*Aroma de Grace*) nazywać się maiąca wódka Kaiserowska, bardzo przyiemną, trwałą i rozmaitą wonią wydaie, za perfumę do bielizny i sukien, do nacierania ciała po kąpieli, do mycia twarzy i rąk, do czyszczenia powietrza przez skropienie nią scian, albo przez wyparowanie w wodzie wrzącéy, za pianę mydlaną do golenia przymięszawszy do niéy kilka kropel wody studziennéy; tudzież iako środek do wywabienia z towarów sukiennych lnianych i iedwabnych wosku i innych lekkich plam użyta bydź może, a w porównaniu z prawdziwą wodą Kolońską, bez któréy iuż odtąd obeyść się można, o połowę tańszą iest. Wydział lekarski w Gracu nie znalazł z względów zdrowia żadnéy przeszkody do wykonywania przywileiu nineyszego. 5) Felixowi Bosiz, perfumownikowi w Medyiolanie przy ulicy St. Rodegondy pod Nrm. 986 mieszkaiącemu, pięćletni przywiley na odkrycie robienia oleiu troiakiego rodzaiu, przez użycie których rodzaiów iaśnieysze, mniey iasne i ciemne prawdziwie żywsze i szczególnie trwałe farby produkuią się, niemniey też prędkie i iednakowe schnięcie tychże osiąga się, które to gatunki oleiu łącząc w sobie przy nayprościeyszym postępowania sposobie także naywiększą taniość, z wielką korzyścią do malowania użyte bydź mogą, a oprócz tego iako oléy na światło zdatne są, i żadnego odoru z siebie nie wydaią. 6) Piotrowi Antoniemu Girzik, właścicielowi fabryki i Janowi Tichaczek, byłemu zarządcy fabryki w Wiedniu na Leopoldsztadzie pod Nrem. 136 dwuletni przywiley na wynalazek robienia z pargaminu, z skór kozłowych i owczych na sposób właściwy wszelkich gatunków kapeluszów, w całości, to iest, bez szwu, które się osobliwie przez swoią lekkość, piękną formę i trwałość odszczególniaią; tudzież na wynalazek robienia kleiu z odrzynków skórek na kapelusze użytych, który dla

swoiéy dobroci i trwałości każdy inny gatunek kleiu przewyższa. 7) Leopoldowi Hartel i Janowi Schnell, uprzywileiowanym guzikarzom w Wiedniu na Erdbergu w ulicy kościelney Nro. 71. trzyletni przywiley na odkrycie, robienia z sukna, kazimirku, iedwabiu i z innych materyy guzików do sukien i kamizelek, które bez szwu i fałdów w tył wygięte i miedziannêm uszkiem opatrzone są, wreście dla swoiéy płaskiéy piękney formy i trwałości odszczególniaią się. 8) Józefowi Veit, nadzorcy domu C. K. powszechnéy Kamery nadworney w Wiedniu w mieście pod Nrem. 971 mieszkaiącemu, trzyletni przywiley 1) na wynalazek nowych pieców do opału rozgrzanêm powietrzem, które znaczne oszędzenie drew przynoszą, niebezpieczeństwo ognia uchylaią, dymienia się w pokoiach zupełnie nie dopuszczaią i równą temperaturę utrzymuią, a przytém ieden taki piec kilka pokoiów ogrzywać może, przez co w każdym pokoiu mieysca przybywa, i nadto piec ten bez przerwy temperatury stósowney tak w pokoiu, iakoteż w kuchni oraz do gotowania, pieczenia i smażenia, albotéż przez zatamowanie wpływu gorąca do pokoiów podczas lata iedynie tylko do gotowania użyty być może; tudzież 2) na poprawę iednego gatunku pieców, do opału rozgrzanêm powietrzem iuż w użyciu znayduiących się, przez co nieuchronnemu dotąd dymieniu zupełnie zaradzano. 9) Franciszkowi Heinold, maystrowi garbarskiemu i mieszczaninowi, tudzież Jakóbowi Zöllner, mieszczaninowi w Pradze pod Nro. 204/2 pięcletni przywiley na odkrycie wyprawiania owczych skór lustrownych tym sposobem, że Tureckiemu safianowi równaią się. 10) Janowi Batisti, czeladnikowi farbierskiemu w Wiedniu na Gumpendorfie pod Nrem. 324. mieszkaiécemu, pięcletni przywiley na wynalazek farbowania iedwabiu surowego na piękny pons, inkarnat, tudzież na ciemno- i średnio-różowy kolor bez krokosu i soku cytrynowego, mnieyszym kosztem, iak dotąd, a to tak, że iedwab albo wyroby z niego, ani na składach, aniteż przez skutkowanie nań powietrza lub słońca nie pełzną, ale owszém ieszcze pięknieyszy kolor otrzymuią.

---

Z szarańczy pielgrzymuiącéy (*Gryllus migratorius*, także *Acrydium migratorium* początkowo w Tartaryi Azyiatyckiéy, gdzie pożywana bywa, znana), a która w tym roku w Bessarabii, w Multanach i Wołoszczyznie wiele kraiu spustoszyła, ziawiło się i w Galicyi kilka roiów, które osiadły w Bukowinie i w pogranicznym Cyrkule Czortkowskim, gdzie rozległe łąki i pola pokryły. Szczęściem, że zboże było iuż zżęte. Niektóre szarańcze zabłąkały się nawet w okolice Lwowa; w Galicyi nie widziano iuż od 20 lat tych gości, a Niemcy z sąsiedniemi kraiami wolne są od téy plagi od r. 1748.

## Wiadomości zagraniczne.

### Zjednoczone Stany Ameryki północnéy.

Zdaie się podług gazet Amerykańskich z d. 20. Lipca, że Rząd Zjednoczonych Stanów Ameryki północney ma zamiar granice swoie ku Mexykowi rozciągnąć. Przynaymniey, zamiar taki podsuwaią Prezydentowi Monroe w adressie do Wyborców Luiziany, którzy Członków do Kongressu obierać maią.

Wiadomy Ukaz Rossyyski, względem udzielności na zachodnich brzegach Ameryki północney, od północnéy kończatości aż do 51 ° szér. półn. dał powód Rządowi północno Amerykańskiemu do mocnych reklamacyy. Teraz Poseł Ameryki północnéy w Petersburgu, P. Middelton donosi, że układy w tey mierze rozpoczęte, idą naypomyślniey i że Cesarz wyraźnie oświadczył, iż oba Narody na tym brzegu prowadzić mogą handel, z całkiem równemi prawami.

Ustawy o poiedyńkach, wydane w krainie Arkasas są bardzo surowe; kto w poiedynku drugiemu życie odbiéra, uznany iest za mordercę i karany śmiercią równie, iak wyzywaiący i sekundanci; kto wyzywa lub wezwanie przyymuie, płaci 1000 dolarów kary i nie może więcéy piastować Urzędu połączonego z zaufaniem i dochodami.

### Ameryka Hiszpańska.

Listy z Bogoty stolicy Rzeczpospolitey Kolumbiyskiey datowane d. 9. Czerwca, nadeszłe przez Jamaikę do Londynu, wystawuią nader smutném położenie Boliwara. Oddział z 5000 Kolumbiyczyków otrzymał rozkaz wyruszyć iak nayspiescniey z Kartageny do Panamy dla wzmocnienia Liberatora. Sami nawet ziomkowie iego, przyznaią, że z Peru całkiem wypędzony został. Między Hawanną a zamkiem Ulloa utrzymuie się teraz wielki związek, a nieustraszony Gubernator tego zamku, stawia czoło wszelkim usiłowaniom Mexykanów. Dosyć wspomnić im nazwisko Yturbidego, aby ich niesłyszanéy nabawić trwogi.

Podług gazet Londyńskich, wylądował do Mexyku dawno iuż zapowiedziany Ko-

missarz Francuzki, a podług niektórych wiadomości, cała prowincyia Quadalaxara, oświadczyć się miała za Yturbidem.

Gwiazda donosi z Mexyku pod d. 30. Czerwca sprzecznie z nowo udzielonemi wiadomościami: że Dyktator, nie mógł dotąd ieszcze podbić Quadalaxary, która się za Yturbidem oświadczyła, że tamże pociągnął Jenerał Victoria; że Jen. Santana (iak wiadomo od Rządu Mexykańskiego z kraiu wygnany) mianowany Gubernatorem Jukatanu i że zaiadłość Yturbidego przeciwko temu Rządowi w dwoynasób się powiększy, gdy się dowie, że naylepsi przyiaciele iego zostali ofiarą swoiey dla niego przychylności. Z uwięzionych, mianowicie na d. 9. Maia, za spisek w iego sprawie, Jenerał Hernandez i Pułkownik Antoyo na śmierć skazani zostali, a resztę do Acapulco, w celu wygnania ich z kraiu, wyprawiono.

Porannik Londyński, z porównania dat i nayświeższych nowin, dowodzi że osławiony, a naprzód przez Gońca Londyńskiego udzielony list z Guayakwilu, z doniesieniem o wielkiem zwycięztwie Bolivara, iest aktem sfałszowanym w Ameryce północney; Goniec, powtarza artykuł Porannika i przyznaie, że się dał oszukać.

Podług gazet Amerykańskich, fregata Hiszpańska, z dwóma pomnieyszemi okrętami woiennemi wypłynęła z Hawanny dla wyszukania eskadry Kolumbiyskiey, która na wodach Pensakoli ukazać się miała.

Goniec wspomina o okręcie (Xiężyc), który d. 4. Lipca na wysokości Cap Dauphin (Hawanny) spotkać miał eskadrę Francuzką, płynącą ku Zachodowi, (zatem nie do St. Domingo.)

## Portugaliia i Brazyliia.

Gazeta Dworska w Lizbonie z d. 4. Sierpnia donosi, że wszyscy zagraniczni Ambassadorowie i Posłowie na Dworze Portugalskim, odebrali od Monarchów swoich listy z pochwałą za postępowanie swoie w ostatnich wypadkach (przy końcu Maia i początku Czerwca). Król Jmć W. Brytanii napisał do Króla Jmci nayprawowiernieyszego list własnoręczny z powinszowaniem przywrócenia spokoyności, i okazaniem swoiego ukontentowania, iż Jego okręt liniiowy: Windsor Castle, służyć mógł Jego K. Mci za schronienie.

Podług doniesień Rio-de-Janeirskich z d. 18. Czerwca (w gazetach Londyńskich z d. 20. Sierpnia): wiadomość, przez okręt Angielski przybyły z Lizbony przywieziona, iako Rząd Portugalski, wysełał do Brazylii wyprawę z kilkunastu okrętów woiennych i 10000 ludzi złożoną, nabawiła stolicę Brazylii wielkiey niespokoyności, i dała powod Rządowi do poczynienia kilku dzielnych kroków. Cesarz wydał dwie Odezwy. Jedną wzywa Naród do obrony Państwa na przypadek lądowania Portugalczyków, każe im palić domy i nadbrzeża pustoszyć. Śmierć albo wolność, aby ich była hasłem polowém. Druga wydana do Pernambuczyków. Do Pernambuku poszedł natychmiast rozkaz, aby wszystkie okręty blokuiące z tamecznego portu powołać w celu użycia ich do obrony stolicy. Trwoga ta miała między innemi i ten skutek, że zayścia między Lordem Cochrane a Rządem, ostatecznie ukończone zostały. Margrabia Maranham udał się w końcu na okręt liniiowy Pedro Primeiro i oświadczył, że prędzy na ląd nie stąpi, dopóki żądania iego zaspokoione nie będą. Lecz po rozeyściu się trwożącey wiadomości, zgoda przyspieszoną została, a Lord poczynił przygotowania, aby flota była gotowa pod żegle.

## Hiszpaniia.

Podług wiadomości z Barcellony z d. 9. Sierpnia, Jeneralny Kapitan Katalonii, by przez zimę zapobiedz nieczynności ludzi biednieyszych, kazał od Sierpnia aż do Marca roku przyszłego, zakładać przechadzkę z ulic drzewami wysadzonych, a to z Barcelony aż do Gracyi. Koszta zastąpią: częścią podatek nałożony na mięso, częścią składki dobrowolne i podatki przez graniczących z tą Promenadą dóbr posiadaczy opłacać się maiące.

## Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Gazeta Dworka zawiéra między innemi: »Dziś rano (d. 16. z. m.) nadeszły do bióra Admiralicyi depesze od Wice-Admirała Sir Henryka Neale do Johna Wilson z zatoki Algieru pisane pod d. 26. Lipca, z których okazuie się, że nieporozumienia między tém Państwem a Algierem, w dniu owym dobrym sposobem załatwione zostały i kroki nieprzyiacielskie obustronnie ustały.

Taż sama Gazeta zawiéra także rozkaz Rady tayney z Carltonhouse z d. 14. Sierpnia aby okręty wolnych miast Anzeatyckich Bremy i Lubeki nie płaciły większych tax w portach Angielskich, iak narodowe, dopóki te równych praw w portach miast rzeczonych używać będą.

---

Otrzymano w Londynie Gazety z Sierra Leone, aż do d. 26. Czerwca. Oprócz wiadomych doniesień o potyczkach z Aszanta-

mi, nie zawieraią nic ważnego, prócz odnowioney skargi na Holenderczyków z tamtego brzegu, że wszelkiemi siłami Aszantów wspieraią. Aszantowie zdaie się, naywięcey obnurzeni są na ustawy Angielskie przeciwko handlowi niewolnikami, ten albowiem stanowi ich bogactwo; i mieli oświadczyć się, że wszystkich ieńców woiennych (z woien z innemi ludami murzyńskiemi), pozabiiaią, ieżeli Europeyczykowie ich odkupywać im nie będą.

## Francyia.

Król w d. 21. Sierpnia dawał posłuchanie Xięciu Józefowi Carignan, któremu synek 7letni towarzyszył.

Xiążę Sasko-Koburgski oglądał w tymże dniu wielką galeryią w Luwrze, oprowadzany przez Burgrabiego Tulieryiów.

Gdy w różnych kollegiach Paryzkich rozdawano premiia, młody Xiążę Chartres (syn Xięcia Orleańskiego), odebrał trzy premiia w Król. Kollegiium Henryka IV.

Pod d. 11. Sierpnia wyszły trzy rozporządzenia Królewskie. Pierwsze: znosi urzędy Inspektora i Dyrektora drukarni Królewskiey stanowiąc natomiast ieden urząd Administratora; drugie: oznacza doczesne wynagrodzenie urzędnikom teyże drukarni od służby uwolnionym; trzecie: stanowi pensyie takichże urzędników, którzy do tego maią prawo.

Gwiazda stara się osobnym artykułem zbiiać zdanie: że powody rozporządzenia Królewskiego względem prywrócenia Cenzury, zawieraią postronną naganę nowszych wyroków przez Sądy względem przekroczeń ustaw prassy wydawanych.

W Paryżu wyszło ulotne pisemko przez P. Chateaubrianda: »O nowo zaprowadzoney Cenzurze« i wielkie sprawiło wrażenie.

Zwołanym niedawno Radcom Departamentowym, którzy dla naradzania się w sprawach poiedyńczych Departamentów, w Stolicy każdego Depart: na zwyczayne roczne posiedzenia wkrótce ieżdżać się maią, przełożone ma być także (podług Gwiazdy) pytanie: względem zniżenia stopy procentowey od kapitałów Rządowych, które zniżenie, iak wiemy, przez Izbę Deputowanych uchwalone, a przez Izbę Parów odrzucone zostało. Radcy ci maią rozstrzygnąć, czyli te pytanie Izbom na posiedzenia następniące przełożone ma być, lub nie?

Trybunał Policyi poprawczey w Paryżu skazał na d. 19. z. m. P. Medge, Redaktora Pandory, Dziennika literackiego, na miesięczną karę więzienia i 200 fr., ponieważ w piśmie swoiem, sztukom i umieiętności przeznaczonem, umieszczał artykuły polityczne; Redaktorowie Dziennika teatralnego Lorgnette (Lorynetka) i literackiego: »Diable boiteux« (Diabeł kulawy) oskarżeni są przed tym samym Sądem z podobneyże przyczyny.

Fryderyk August Wolf, Professor Berliński, przez wyborną edycyią Greckich i Rzymskich klassyków zaszczytnie znany Filolog, umarł w Marsylii d. 8. Sierpnia, w 66 roku życia, dokąd był dla poratowania zdrowia przyiechał.

---

Na kanałach Francyi południowey będzie wkrótce bardzo wesoło. Zawięznie się iuż towarzystwo, chcące na kanale »des Deux Mers« zaprowadzić okręty parowe, z tylniem kołem, przez które utrzymany być ma regularny związek pocztowy między Tuluzą i Agde w ciągu niespełna 36 godzin. Drugie towarzystwo ma w zamiarze podobną żeglugę parową między Lugdunem a Beaucaire.

Na wypoprawienie kościoła w Epiner naypięknieyszego pomnika budownictwa Gockiego we Francyi, pżzeznaczył Król 1000 fra.

## Prussy.

Z powodu ciężkich czasów i zupełnego zatamowania handlu Polskiego na zboże, niektórzy kupcy Gdańscy wstrzymali wypłaty. Jest obawa, aby się więcey takich nie pokazało.

## Rossyia.

Korrespondent Hamburgski zawiera następniące wiadomości z Petersburga z d. 11. Sierpnia: »D. 12. ziedzie Dwor na dni 14 do Stolicy. D. 28. wyiedzie Monarcha wewnątrz Państwa; na d. 3. Listopada znowu powróci. Wczoray odiechał do Berlina Pułkownik Essen, Adiutant prpyboczny JCMości, ieszcze na wiosnę Rezydentem woyskowym przy Dworze Berlińskim mianowany, która to podróż dotąd tylko dla słabości iego odwleczona zstała.

---

Sprostowanie.

W Nrze. 103. Gaz. n. na stron. 3 przedt. 2. w artykule o testamencie Buonapartego zamiast: »Maiątek zmarłego szacowany iest w Anglii« czytać: »Maiątek zmarłego w Anglii szacowany iest i t. d.«

---

Redakcyia Józefa Bensy; Druk J. J. Pillera.